

Kopja Informali ta' Sentenza

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA**

Seduta tat-2 ta' Gunju, 2005

Citazzjoni Numru. 107/2002/1

Korporazzjoni Enemalta

vs

Tabone Computer Centre Ltd

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni ppresentata mill-Korporazzjoni attrici fit-30 ta' Jannar, 2002, li in forza taghha, wara li ppremettiet illi:

Is-socjeta' konvenuta esegwiet xogholijiet ta' thaffir u kostruzzjoni f'Misrah il-Barrieri St. Venera, fejn gew mikxufin xi '*cables*' ta' l-elettriku, proprjeta' tal-korporazzjoni attrici.

Pagna 1 minn 6

Qrati tal-Gustizzja

Dawn il-*'cables'* huma sospizi fl-arja b'mod irregolari ghall-ahhar u qed jikkagunaw danni ghall-korporazzjoni attrici, kif ukoll huma ta' periklu serju hafna ghall-pubbliku *in generali* u ghall-haddiema ta' fuq il-post.

Dan l-istat ta' fatt ilu jezisti ghal bosta snin, u ghalkemm is-socjeta' konvenuta giet interpellata diversi drabi, inkluzi protesti gudizzjarji datati Jannar 1999, u April 2001, sabiex taghmel ix-xogholijiet kollha necessarji biex l-imsemmi *'cable'* jerga jintradam u ma jibqax ikun ta' periklu, din xorta baqghet inadempjenti.

Dan l-istat ta' fatt, jikkostitwixxi reat permanenti *ai termini* ta' l-artikolu 326 (2) (a), tal-Kap. 9. tal-Ligijiet ta' Malta.

Tali agir irresponsabbli *da parti* tas-socjeta' konvenuta, qieghed jikkawza danni u pregudizzju konsiderevoli lill-korporazzjoni attrici, izda fuq kollox huwa ta' periklu serju hafna ghas-sahha tal-pubbliku *in generali*.

Talbu lill-konvenuti jghidu ghaliex din l-Onorabbli Qorti m'ghandhiex:

1. Tiddikjara illi s-socjeta' konvenuta hija responsabbli ghall-agir illegali u abbuziv suriferit fuq l-imsemmi *'cable'*, proprjeta' tal-Korporazzjoni Enemalta.
2. Tordna lis-socjeta' konvenuta taghmel dawk ix-xogholijiet necessarji sabiex terga tirriprestina l-istat originali ta' l-imsemmi *'cable'* u ghalhekk jitnehha kull periklu li gia hemm u li jista' jkun hemm.
3. Fin-nuqqas, tawtorizza lill-Korporazzjoni Enemalta taghmel l-istess xogholijiet rimedjali, ghas-spejjez tas-socjeta' konvenuta.

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-protesti gudizzjarji pprezentati mill-korporazzjoni attrici, f'Jannar 1999 u April 2001, u l-imghaxijiet relattivi kontra s-socjeta' konvenuta, minn issa ngunta ghas-subizzjoni.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tas-socjeta' konvenuta li in forza taghha eccepjet:

Is-socjeta' konvenuta qatt ma kienet is-sid u m'ghamlet assolutament xejn minn dak li gie addebit ghalha fil-korp tac-citazzjoni u konsegwentament ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju bl-ispejjez kontra l-korporazzjoni attrici.

Rat id-dikjarazzjonijiet guramentati tal-partijiet;

Semghet il-provi li ressqu l-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti ezebiti;

Semghet lid-difensuri tal-partijiet;

Rat in-noti tal-osservazzjonijiet tal-partijiet;

Rat li l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza;

Ikkunsidrat;

Jirrizulta li go Misrah il-Barrieri, Santa Venera, kien hemm, taht it-triq, diversi *cables* tal-elettriku. Il-*cables* kienu mirduma taht it-triq u kien hemm xi *packing* u hamrija bejn il-*cables* u l-wicc tat-triq. Ma' genb it-triq hemm zewg siti li qed jigu zvilupati. L-izvilupp sar billi sar skavar fis-sit ghall-fond ta' madwar zewg sulari. Jidher li waqt l-iskavar, ix-xoghol dahal ftit fit-triq, b'mod li inkixfu l-*cables* u thallew jiddendlu fil-hofra li giet skavata fis-siti. Jidher li kien hemm xi problemi mal-Awtorita' tal-Ambjent u l-lppjanar dwar il-permess tal-izvilupp, peress li s-sit baqa' mhux zvilupat sal-lum. Il-hofra skavata baqghet tidher, u l-istess ghadhom jidhru l-*cables* imdendla. Sit minn dawk skavati kien ta' proprjeta' ta' Attard Bros, u meta l-inginiera tal-Korporazzjoni Enemalta kellmu lill-perit taghha, sar arrangament kif il-*cables* mikxufa f'dak is-sit jigu protetti; ix-xogholijiet mehtiega, fil-fatt, saru u l-problema f'dak is-sit giet solvuta.

Il-*cables* fis-sit adjacenti kienu u ghadhom mikxufa. Is-Sur Joe Tabone, direttur tas-socjeta' konvenuta, gie mitlub kemm-il darba biex jiehu hsieb il-*cables*, izda ghalkemm wieghed li kien se jirringa, baqa' jittratjeni u, fil-fatt, sal-lum il-*cables* baqghu mikxufa u mdendla. Is-socjeta' mharka, li hija socjeta' ta' Joe Tabone, issa qed tissottometti li hi m'ghandhiex x'taqsam ma' dak allegat. Jidher li l-allegazzjoni hi bazata fuq il-fatt li l-art *in kwistjoni* mhiex tas-socjeta' konvenuta, izda tas-socjeta' Access Ltd, li hi kumpanija ohra ta' Joe Tabone. Hu wera li l-applikazzjoni ghall-permess biex jizvillupa s-sit intefghet fuq isem Access Ltd, u li s-socjeta' konvenuta ghandha blokk bini biswit dan is-sit, *pero'*, mhiex il-proprjetarja tas-sit fejn jidhru l-*cables* mikxufa. Ma' gew esebiti ebda kuntratti jew ricerki li juru min hu l-proprjetarju tal-art *in kwistjoni*.

Mid-dokumenti esebiti, jirrizulta li meta zwillupat il-hsara, ghal-habta tal-1995, il-korporazzjoni kitbet ittra fis-7 ta' Settembru, 1995, lil-*“Mr. J. Tabono, Managing Director, Tabone Computer Centre”*; ittra ohra intbaghatet bl-istess mod fid-29 ta' Jannar, 1996. Joseph Tabone irrisponda b'nota tal-25 ta' Marzu, 1996, u fiha ma cahadx ir-responsabilita' tal-kumpanija, izda qal biss *“PAPB permits have been re-issued with new adjustments and our contractor will start works soon”*. B'dan il-mod, is-Sur Tabone, f'isem is-socjeta' interpellata, li hi s-socjeta' konvenuta, accetta li jaghmel ix-xoghol mehtieg biex il-*cables* jigu protetti u ma jibqghux imdendla. *Kwindi*, l-istess socjeta' konvenuta ma tistax, issa, issostni l-posizzjoni li hi m'ghandhiex x'taqsam mal-kwistjoni. Jista' jkun li hi mhux il-proprjetarja tas-sit, *pero'*, accettat li taghmel tajjeb ghall-hsara.

Peress li x-xoghol mis-socjeta' konvenuta baqa' ma sarx, il-Korporazzjoni regghet kitbet lis-socjeta', *attention Mr. Joe Tabone*, fit-13 ta' Frar, 1998, u fit-12 ta' Marzu, 1998. Fil-frattemp, kienu saru diversi telefonati u inkontri bejn ufficcjali tal-Korporazzjoni attrici u s-Sur Tabone, u fil-waqt li dan tal-ahhar kien dejjem iwieghed li se jaghmel ix-xoghol mehtieg, qatt ma indika li hu jew il-kumpanija interpellata ma kellhomx x'jaqsmu. Wara li ircieva z-zewg

ittri fuq imsemmija, s-Sur Tabone wiegeb b'ittra tat-18 ta' Marzu, 1998, fuq letter-head tas-socjeta' konvenuta. F'din l-ittra hu qal li *"we are awaiting the necessary building permits from the Planning Authority so that we can build the site in Carob street, St. Venera, and cover the cable which is passing nearby"*. Hu veru li ma' din l-ittra baghat kopja tal-*acknowledgement* tal-applikazzjoni ghall-permess li hu kien ghamel f'isem Access Ltd, *pero'*, ghal darba ohra, kien f'isem is-socjeta' konvenuta li hu obbliga ruhu *"to cover the cable which is passing nearby"*. Jista' jkun li permess ghall-izvillup hareg fuq u l-izvillup innifsu kien sejjer issir mill-kumpanija Access Ltd, *pero'*, is-socjeta' konvenuta kienet giet interpellata tirmidja ghal-hsara fil-cables, u dik l-istess socjeta', ghal darba ohra, accettat li tiehu hsieb l-kwistjoni tal-cables.

Din il-Qorti tapprezza li kull kumpanija ghandha personalita' guridika indipendenti wahda minn ohra, u hija ukoll *"persuna"* indipendenti mill-membri li jikkomponuha, *pero'*, din il-personalita' guridika indipendenti m'ghandhiex tintuza biex dak li jkun jipprova jehles mir-responsabilitajiet tieghu. La darba s-socjeta' konvenuta, *tramite* d-direttur taghha, accettat li taghmel tajjeb ghall-hsara fil-cables, ma tistax issa tipprova thawwad u tikkonfondi s-sitwazzjoni billi tghid li l-art mhux proprjeta' taghha u lis-skavar ma sarx minnha. Gie decis minn dawn il-Qrati (ara "Formosa vs Felice", decis mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fis-6 ta' Ottubru, 1999) li l-fatt li l-proprjeta' tal-art tkun ta' *"persuna"*, mhux necessarjament isegwi li kull kuntrattazzjoni li tolqot dik l-art torbot lil dik il-*"persuna"*. *"Il-kuntratt ta' appalt"* qalet dik l-Onorabbli Qorti, *"ma jista' jigi bl-ebda mod relatat mal-proprjeta' tal-fond li fih ix-xogholijiet kellhom jigu, kif fil-fatt, gew esegwiti"*. Indipendentement minn ta' min hi l-art u min ghamel l-iskavar, jirrizulta car li s-socjeta' konvenuta assumiet l-obbligu li tiehu hsieb tirroranga l-cables mikxufa. Is-socjeta' konvenuta ilha mill-1995 tigi intimata biex tirroranga l-cables, u minn dik is-sena sakemm infethet il-kawza, hi qatt ma indikat li ma kelliex x'taqsam mal-kwistjoni u anzi, zgur f'zewg okkazzjonijiet, tat x'tifhem li assumiet ir-responsabilita' billi obligat ruhha li taghmel tajjeb ghall-hsara lamentata. Huwa obbligu ta'

kull “*persuna*” li taghmel cara l-posizzjoni taghha waqt il-kontrattazzjoni (“Grima Communications Ltd vs Farrugia”, decisa mill-Onorabli Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fil-5 ta’ Marzu, 2003), u jekk din mhux biss tippermetti li tibqa’ tinnegozja bla ma taghmel ebda osservazzjoni dwar il-posizzjoni taghha fir-rigward, izda, anzi, taccetta l-proposizzjonijiet indirizzati lejha u tobbliga ruhha fir-rigward ta’ dak propost lilha, ma tistax wara tallega li hi m’ghandha x’taqsam xejn mal-kwistjoni.

L-eccezzjoni sollevata mis-socjeta’ konvenuta qed tigi, ghalhekk, respinta. Ghall-bqija, it-talbiet attrici huma gustifikati u jimmeritaw li jkunu milqugha.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mill-kawza billi tichad l-eccezzjonijiet sollevati, u tilqa’ t-talbiet kollha attrici kif dedotti, u ghal-fini tat-tieni u t-tielet talba tiffissa terminu perentorju ta’ tlettin (30) jum mil-lum, biex is-socjeta’ konvenuta taghmel ix-xoghol necessarju sabiex terga tirriprestina l-istat originali tal-imsemmi *cabie* u tnehhi kull periklu li hemm; fin-nuqqas li s-socjeta’ konvenuta tottempera ruhha ma’ din l-ordni fiz-zmien hawn impost, il-Korporazzjoni attrici hija awtorizzata, minn issa stess, taghmel ix-xoghol kollu mehtieg hi a spejjez tas-socjeta’ konvenuta.

L-ispejjez kollha tal-kawza jithallsu mis-socjeta’ konvenuta.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----